...แต่ก่อนลายสือไทนี้ บ่มี...หมายถึง ... แต่ก่อนจารึกเป็นภาษาไทยนี้ ไม่มี

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์
thai@tu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความนี้เสนอว่า คำว่า "ลายสือ" ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ควรตีความใหม่เป็น "หนังสือ" หรือ "ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร" ไม่ใช่ "ตัวอักษร" ผู้เขียนใช้ข้อมูลจากการสำรวจคำว่า "ลาย" และ "สือ" ในภาษาตระกูลไททั้ง 3 สาขา สนับสนุนความคิดที่ว่า ต้องมีคำว่า "ตัว" นำหน้าคำว่า "ลาย" และ "สือ" เป็น "ตัวลายตัวสือ" เราจึงจะตีความว่า คำประสมนี้หมายถึง "ตัวอักษร" ได้

นอกจากนี้ ผู้เขียนยังเสนอว่า คำว่า "ใส่" ใน "ใส่ลายสือไท" มีความหมายแฝงอยู่ด้วยว่า ต้องมี "ลายสือไท" อยู่ก่อนแล้ว ฉะนั้นการตีความในศิลาจารึกหลักที่หนึ่งเดิมที่มีอยู่ว่า พ่อขุนรามคำแหงประดิษฐ์อักษรไทยขึ้นนั้น ควรเปลี่ยนเป็น พ่อขุนรามคำแหงโปรดให้เขียนศิลาจารึกหลักที่หนึ่งเป็นภาษาไทย

Abstract

This article proposes that the word /laay-sɨ̌ɨ̀/ in the Ram Khamhaeng Inscription should be interpreted as "book" or "writings", not "character letters". Citing usages of the words /laay/ and /sɨ̌ɨ̀/ in other Tai dialects, the writer claims that for the word /laay-sɨ̌ɨ̀/ to mean "character letters", it has to be compounded to /tua/, tua-laay-tua-sɨ̌ɨ̀, in line with like compounds in other Tai dialects with the same meaning. In addition to that, she argues that the meaning of the word /sàay/ in Inscription I presupposes the existence of the Thai alphabet. Hence, the common interpretation of the inscription that King Ram Khamhaeng invented the Thai alphabet, should be replaced by King Ram Khamhaeng had Inscription I written in Thai.".

จุดประสงค์

เปรียบเทียบคำว่า ลาย และ สือ ในภาษาตระกูลไทเพื่อเสนอการตีความคำว่า ลายสือ ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ว่าหมายถึง หนังสือ หรือ ข้อความที่เขียนขึ้นด้วยอักษร ไม่ใช่หมายถึง ตัวอักษร และ เสนอการตีความคำว่า "ใส่" หมายถึงการนำตัวอักษรไทยใส่ลงบนจารึก

วิธีการศึกษา

1. ศึกษาคำว่า ลาย และ สือ ในภาษาตระกูลไทถิ่นต่างๆ จากทั้ง 3 สาขา คือ สาขาเหนือ (Northern) สาขากลาง (Central) และสาขาตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) ตามการจำแนกภาษาของ Fang Kuei Li (ดูรายละเอียดของการจำแนกเพิ่มเติมได้ใน Li, 1977)

2. วิเคราะห์ความหมายและบริบทของคำและวลีที่ใช้อยู่ในศิลาจารึกหลักที่ 1 โดยเฉพาะคำว่า ลายสือ ลายสือไท และ ใส่ลายสือไทนี้

1. บทนำ

ในหนังสือ การอธิบายจารึกสมัยสุโขทัย ศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร (พ.ศ. 2547 หน้า 11) กล่าวถึงหนังสือจินดามณีฉบับพระเจ้าบรมโกศซึ่ง ศาสตราจารย์ ขจร สุขพานิช พบอยู่ในพิพิธภัณฑ์ British Museum ว่าอ้างถึงศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง ดังในข้อความว่า

> *"อนึ่งมีในจดหมายแต่ก่อนว่า ศักราช 645 มแมศก (พ.ศ. 1826) พญาร่วงเจ้าได้เมืองศรีสัชนาไลยได้แต่งหนังสือไทย แล จได้แต่งรูปก็ดี แต่งแม่อักษรก็ดีมิได้ว่าไว้แจ้ง ..."*
>
> *"อนึ่ง แม่อักษรแต่ ก กา กน ฯลฯ ถึงเกอย เมืองขอมก็แต่งมีอยู่แล้ว เหน ว่าพญาร่วงเจ้าจะแต่งแต่รูปอักษรไท"*

ข้อความในหนังสือจินดามณีฉบับนี้ใช้ภาษาที่มีประเด็นให้ต้องศึกษาค้นคว้าต่อไปอีกมากมาย อาทิ การใช้คำว่า "แต่งหนังสือ" "แต่งรูปอักษรไท" "แต่งแม่อักษร" และการใช้คำว่า "พญาร่วงเจ้า" อ้างถึงพ่อขุนรามคำแหง แต่ประเด็นเหล่านี้อยู่นอกขอบเขตของบทความนี้ จึงไม่ขอกล่าวถึงอีก จุดประสงค์ของการยกข้อความนี้มาในที่นี้ คือ แสดงข้อมูลว่าในสมัยอยุธยามีการระบุว่าในปี พ.ศ. 1826 พ่อขุนรามคำแหงทรงแต่งหนังสือไทยขึ้น ซึ่งหมายความว่าพ่อขุนรามคำแหงทรงแต่งหนังสือไทยขึ้นเมื่อ 725 ปีที่แล้ว นับเป็นช่วงเวลาที่ห่างไกลจากปัจจุบันมาก และเราอาจอนุมานได้ว่าในช่วงเวลานั้น สังคมไทย ภาษาไทย และการใช้ภาษาไทยคงต้องแตกต่างจากในปัจจุบันมาก และแม้คำศัพท์ที่ใช้ในศิลาจารึกหลักที่ 1 ส่วนใหญ่จะเป็นคำไทยพื้นๆ ที่คนไทยสมัยปัจจุบันรู้จักดี แต่ความหมายและบริบทของการใช้คำส่วนใหญ่แตกต่างไปมาก ตัวอย่างที่เราสามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การใช้คำแทนตัวของพ่อขุนรามคำแหงว่า "กู" คำแทนตัวคำนี้คนไทยรู้จักดี และเยาวชนสมัยปัจจุบันยังนิยมใช้กับเพื่อนที่สนิทและคุ้นเคยกันอีกด้วย แต่พระมหากษัตริย์ไทยในปัจจุบันไม่ทรงใช้คำว่า "กู" เป็นคำแทนพระองค์ ความแตกต่างในทำนอง

เดียวกันนี้ยังมีอีกมากมายในแทบทุกคำศัพท์ที่เราเห็นว่าคำในสมัยสุโขทัยเหมือนกับคำในสมัยปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้การตีความศิลาจารึกหลักที่ 1 จึงไม่ใช่เรื่องที่เราอาจทำได้โดยง่ายอย่างที่เราคิด และนี่เป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้นักวิชาการยังคงศึกษาตีความถ้อยคำในศิลาจารึกหลักที่ 1 อยู่ แม้การศึกษาตีความจะมีมานานแล้ว เริ่มตั้งแต่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยพระองค์ทรงเริ่มต้นด้วยพระองค์เอง

ในบทความนี้ผู้เขียนเสนอคำอธิบายว่าคำว่า ลายสือ ในหน้าที่ 4 บรรทัดที่ 8 – 11 หมายถึง "หนังสือ" หรือ "ข้อความที่เขียนขึ้น" ต่างจากความหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันว่า "ตัวอักษร" ข้อความในศิลาจารึกมีว่า

.... *เมื่อก่อนลายสือไทนี้ บ*
มี 1205 ศก ปีมะแม พ่อขุนรามคำแหงหาใคร่ใจ
ในใจ แลใส่ลายสือไทนี้ ลายสือไทนี้จึ่งมี เพื่
อ พ่อขุนผู้นั้นใส่ไว้ .....

และศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร แปลความหมายข้อความนี้ไว้ใน การอธิบายจารึกสมัยสุโขทัย (พ.ศ. 2547) หน้า 62 ว่า

" *....เมื่อก่อนไม่มีตัวหนังสือไทย พ.ศ. 1826 ปีมะแม พ่อขุนรามฯ ทรงดำริในพระทัย และใส่ (ประดิษฐ์) ตัวหนังสือไทนี้ ตัวหนังสือไทนี้จึงมีเพราะพระองค์ประดิษฐ์ขึ้น....*"

ซึ่งเป็นการแปลคำว่า *ลายสือไท* เป็น "ตัวหนังสือไทย" และแปลคำว่า *ใส่* เป็น "ประดิษฐ์"

การเสนอคำอธิบายความหมายใหม่ของลายสือในบทความนี้แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ คือ หัวข้อแรกเป็นการสำรวจความหมายของคำว่า ลาย และ สือ ในภาษาไทถิ่นต่าง ๆในตระกูลภาษาไท หัวข้อที่สองเป็นการวิเคราะห์คำว่าลายสือในศิลาจารึก และหัวข้อที่สามเป็นการวิเคราะห์คำว่า "ใส่" และบริบทของการใช้คำในศิลาจารึกหลักที่ 1

2. คำว่า ลาย กับ สือ ในภาษาไทถิ่นนอกประเทศไทย

คำว่าลายสือเป็นคำประสมระหว่างคำว่า "ลาย" กับ "สือ" คำประสมคำนี้มีใช้แต่ในภาษาไทยสุโขทัยเท่านั้น แต่คำว่า "ลาย" กับ "สือ" ทั้งสองคำเป็นคำมรดก (cognate) ในตระกูลภาษาไท คือ เป็นคำที่ตกทอดมาจากภาษาไทสมัยโบราณ และปัจจุบันยังมีใช้อยู่ในภาษาตระกูลไทในทั้ง 3 สาขา ดัง Fang Kuei Li (ค.ศ.1975) ยกตัวอย่างคำทั้งสองนี้ไว้ในหนังสือ A Handbook of Comparative Tai ซึ่งใช้ภาษาไทยมาตรฐาน (Siamese) เป็นตัวแทนของภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้ (Southwestern) ลุงโจว (Lungchow) เป็นตัวแทนของภาษาไทสาขากลาง (Central) และโป-อาย (Po-ai) เป็นตัวแทนของภาษาไทสาขาเหนือ (Northern) ดังนี้

	Tone	Siamese	Lungchow	Po-ai	
1. ลาย	A2	laai	laai	laai	(หน้า125)
2. สือ,ข้อความที่เขียนด้วยอักษร	A1 (naŋ A1)	sɨi	ɬɨi	ɬɨi	

ในตัวอย่างนี้คำว่า "ลาย" กับคำว่า "สือ" มีความหมายต่างกัน "สือ" มีความหมายเกี่ยวข้องกับหนังสือและการเขียน ส่วน "ลาย" ไม่เกี่ยวกับหนังสือ บัญชีคำ Comparative Word List ของ William J Gedney ก็มีคำว่า สือ sɨi ซึ่งแปลว่า "หนังสือ" (book) และ "ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร" (writing) ในภาษาไทถิ่นทั้ง 3 สาขา เช่นเดียวกันกับของ Li อาทิ

ภาษาไทสาขาตะวันตกเฉียงใต้		ภาษาไทสาขากลาง		ภาษาไทสาขาเหนือ	
ไทดำ	sɯ^{1}	นุงตะวันตก	sɯ^{1}	เลปัง	ɬɤɤ^{3}
ไทขาว	sɯ^{1}	ลุงโจว	ɬɤɤ^{1}	ลุงมิง	ɬɤɤ^{1}
ลาวเมืองยอง	sɯ^{1}			ไย้	θɯ^{1}
				แสก	sɯ^{2}

ภาษาถิ่นต่างๆ มีพัฒนาการการใช้คำว่า "ลาย" และ "สือ" ไม่เหมือนกัน บางถิ่นไม่ใช้คำว่า "สือ" ใช้แต่คำว่า "ลาย" แต่มีคำว่า "ลิก/เลข" พัฒนาควบคู่กันมากับคำว่า "ลาย" โดยทั้ง 2 คำมีความหมายเกี่ยวข้องกับ "หนังสือ" หรือ "ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร" เหมือนกัน เช่น ภาษาเต๋อหง พจนานุกรมของภาษาไทเต๋อหง A Dictionary of Dehong, Southwestern China โดย Luo Yong Xian มีคำเกี่ยวกับ "หนังสือ" 3 คำ คือ ลาย /laai^{1}/ หลาย /laai^{2}/ เลข /lik^{5}/ และไม่ได้ให้คำว่า "สือ" ไว้

laai^{1}	อ่านดังๆ.	saɯ^{5} laai^{1} pok^{5} ləŋ^{6}.
		ซ้ำ อ่าน ครั้ง หนึ่ง.....
laai^{2}	ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร จดหมาย เอกสาร.	
lik^{5}	หนังสือ ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร เล่ม	
lik^{5} laai^{2}	หนังสือ หนังสือพิมพ์ ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร วัฒนธรรม	
to^{6} laay^{2}	ตัวอักษร	

ข้อมูลภาษาไทเหนือในสิบสองปันนา ประเทศจีน ของศาสตราจารย์ ดร. บรรจบ พันธุเมธา (พ.ศ. 2527) ก็ใช้คำ "ลิ่ก" กับ "ลาย" คู่กัน เหมือนกัน

> *"ตัวหนังสือไต เขาเรียก โต๋ไต๋ บางทีเรียก ลิ่กไต๋ ลิ่กโต๋ไต๋ เรียนหนังสือก็เรียก เฮ้นโต๋ไต๋...ในภาษาไตเหนอก็มีใช้ว่า เฮ้นลิ่กเฮ้นลาย คือเรียนหนังสือ..."*
> *(โต๋=ตัว)*

"...นักศึกษาชาวเมืองขอน (เสียงจัตวาของคำที่ลงท้ายมักเป็นเสียงเอก คำนี้ จึงติดหูข้าพเจ้าเป็น เมิ้งข่อน) ...(เรียก)อาจารย์...ว่า หมอ...หมอลาย...ใน ภาษาไทใหญ่...หมอลิ่กหมอล้าย คือผู้มีความรู้กว้างขวาง หรือ ผู้มีความ ชำนาญในทางวรรณคดี..."

ภาษาไทอาหม ในรัฐอัสสัม อินเดียที่ปัจจุบันเป็นภาษาไทที่ไม่มีใครใช้พูดในชีวิตประจำวันแล้ว แต่มีภาษาเขียนบันทึกเรื่องไว้มากมายในบันทึกที่เรียกว่า อาหมบุรันจี หรือ พงศาวดารอาหม ในพงศาวดารนี้กล่าวถึงการเขียนหนังสือหลายครั้ง ก็ใช้คำว่า "ลาย" โดยใช้คู่กับ "เจี้ย" ดังตัวอย่างจากพงศาวดารไทอาหม เล่ม2 ปริวรรตโดย เรณู วิชาศิลป์ (พ.ศ.2539) ดังนี้

หน้า 490 *...จ้าวฟ้า ก็ให้เกา(กู)...สั่งที่สูว่า แต้มเจี้ยหมายลาย...*
(คำแปล: เจ้าฟ้าสั่งสูให้เขียนหนังสือ แต้ม , หมาย = เขียน เจี้ย , ลาย = หนังสือ)
...มันจึงใช้ปิรุยคา พาเจี้ย พาลาย ให้มาด้วย...
(คำแปล: เขาจึงให้ "ปิรุย" ข้า(ข่า)พา(เอา)หนังสือมาด้วย)
(ผู้เขียนดัดแปลงคำแปลบางคำ)

บางภาษาใช้แต่คำว่า "สือ" และไม่ใช้คำว่า "ลาย" และใช้คำอื่นที่สื่อความหมายเหมือน "สือ" ด้วย เช่น ภาษาไทขาวในเวียดนามเหนือ พจนานุกรม Tai–Vietnamese–English Vocabulary โดย Đieu Chinh Nhim และ Jean Donaldson มีคำเกี่ยวกับหนังสือ จดหมาย การอ่าน และการเขียน 3 คำ คือ "สือ สาร และ เลข" ดังนี้

Tai	*Vietnamese*	
sư	*chữ*	*จดหมาย.*
สือ		
san	*chữ, thơ*	*จดหมาย*
สาน(สาร)		
đu san	*xem thơ*	*อ่านจดหมาย*
ดูสาน(อ่านสาร)		
tem san	*viết thơ*	*เขียนจดหมาย*
แต้มสาน(แต้มสาร)		
lic (păp)	*lịch*	*ปฏิทิน*
เลก(เลข)ปับ(พับ)		
tô san	*chữ*	*ตัวอักษร*
โตสาน(ตัวสาร)		

ภาษานุงในเวียดนามเหนือก็ใช้ "สือ" (*shɨ́*) ในความหมายว่า "หนังสือ" และไม่ใช้คำว่า "ลาย" เช่น

pi	*nang*	*mɯhn*	*té*	*slón*	*shɨ́*
พี่	*นาง*	*มัน*	*เขา*	*สอน*	*(หนัง) สือ*

"พี่สะใภ้เขาสอนหนังสือ"

(จากหนังสือ Nung Grammar โดย Janice E. Saul และ Nancy Freiberger Wilson)

ตัวอย่างการใช้คำว่า "ลาย" กับ "สือ" ในภาษาตระกูลไทข้างบนนี้ ทำให้เราอาจสรุปได้ว่า

1. คำว่า "สือ" ที่หมายถึง ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร / หนังสือ มีกระจายใช้อยู่ในภาษาทุกสาขาของภาษาตระกูลไท
2. คำว่า "ลาย" ที่มีความหมายว่า ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร / หนังสือ มีเฉพาะบางถิ่นไม่กระจายทั่วทุกสาขา แต่คำว่า "ลาย" ที่มีความหมายว่า "เป็นเส้น เป็นจุด" มีกระจายทั่วทุกสาขา โดยเฉพาะในคำว่า "ลายมือ"

ข้อสรุป 2 ข้อนี้ ทำให้เราสันนิษฐานได้ว่า คำว่า "สือ" ที่มีความหมายว่า *ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร /หนังสือ* เป็นคำที่เก่ากว่าคำว่า "ลาย" ในความหมายเดียวกัน ในภาษาจีนก็มีคำว่า "สือ" shu[1] 書 (Mathews' Chinese – English Dictionary, 1960) ซึ่งมีความหมายว่า "หนังสือ" และ "ข้อความที่เขียน ด้วยอักษร" เช่นเดียวกันกับคำว่า "สือ" /sɨ̌, A1/ ในภาษาตระกูลไท ข้อมูลด้านวัฒนธรรมของคนที่พูดภาษาตระกูลไทที่ว่าในถิ่นที่ยังนับถือผีและเชื่อเรื่องขวัญ ซึ่งเป็นความเชื่อแบบศาสนาเต๋าโบราณ เช่น ไทขาว นุง เป็นถิ่นที่ใช้คำว่า "สือ" ที่มีความหมายว่า *"ข้อความที่เขียนด้วยตัวอักษร /* หนังสือ" โดยไม่ใช้คำว่า "ลาย" ทำให้เราสันนิษฐานได้ว่าภาษาไทได้รับคำว่า "สือ" มาจากภาษาจีน และต่อมามีบางภาษาที่พัฒนาความหมายของคำว่า "ลาย" เพิ่มขึ้นอีกความหมายหนึ่ง คือ "หนังสือ" เหมือนคำว่า "สือ" คำว่า "ลาย" ในบางภาษาจึงมีสองความหมาย โดยความหมายว่า "เป็นเส้น เป็นจุด" เป็นความหมายที่เก่ากว่า

มีหลักฐานสนับสนุนคำสันนิษฐานนี้จาก David Holm (2003) ผู้ซึ่งได้ศึกษาเรื่องพิธีเรียกขวัญและพิธีฆ่าควายตามความเชื่อของคนจ้วงที่ยังนับถือศาสนาเต๋าแบบหนึ่ง เขากล่าวว่าตำราของเต๋าซือ หรือหมอทำพิธีชาวจ้วง เขียนด้วยตัวอักษรจีนแต่อ่านเป็นภาษาไทจ้วง และในปัจจุบันก็ยังมีตำราเรียกขวัญ และตำราประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ ของคนจ้วงที่เขียนด้วยตัวจีนแต่อ่านออกเสียงเป็นภาษาจ้วงอยู่ นอกจากนี้ ประพิณ มโนมัยวิบูลย์ ซึ่งศึกษาเรื่องคำพ้องระหว่างภาษาจีนกับภาษาไทยและได้เขียนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง A Study Sino - Thai Lexical Correspondences (Prapin Manomaivibool, 1975) ก็ได้รวมคำว่า "สือ" ไว้ในกลุ่มคำที่ภาษาจีนกับภาษาไทยมีเหมือนกันและภาษาไทน่าจะรับคำนี้มาจากจีนตั้งแต่สมัยโบราณ

ภาพรวมของการใช้คำว่า "ลาย" และ "สือ" ในภาษาตระกูลไท ที่เราอาจสรุปได้ คือ "ลาย" และ "สือ" มีความหมายกว้างเหมือนกันความหมายหนึ่ง คือ "หนังสือ" ดังในประโยค "เขาสอนหนังสือ"

"เด็กเรียนหนังสือ" "โรงเรียนมีหนังสือถึงพ่อแม่" แต่ไม่มีภาษาถิ่นใดที่ใช้ทั้ง 2 คำเพื่อสื่อความเดียวกัน นั่นคือ ถิ่นที่ใช้ "ลาย" มักไม่ใช้ "สือ" และถิ่นที่ใช้ "สือ" มักไม่ใช้ "ลาย" เพื่อสื่อความหมายว่า "หนังสือ" และข้อมูลเพิ่มเติมในจุดนี้คือ ทุกถิ่นเมื่อต้องการกล่าวถึง "ตัวอักษร" โดยเฉพาะ จะใช้คำว่า "โตลาย" "โตสือ" "โตลิก" หรือ "โตสาน(สาร)" ซึ่งเป็นคำประสมระหว่าง "โต(ตัว)" กับ "ลาย" "สือ" "ลิก(เลข)" และ "สาน(สาร)"

3. คำว่า ลายสือ ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง

คำว่า "ลายสือ" ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหง พบแต่ในภาษาไทยสุโขทัยเท่านั้น ไม่พบในภาษาไทอื่นอีก เมื่อพิจารณาจากข้อมูลคำว่า "ลาย" และ "สือ" ในภาษาถิ่นอื่นๆ ในหัวข้อ **คำว่า ลาย กับ สือ ในภาษาไทถิ่นนอกประเทศไทย** ข้างบนนี้ เราก็อาจกล่าวได้ว่า "ลายสือ" เป็นคำประสมระหว่าง คำไทย "ลาย" กับ คำจีน "สือ" ในสมัยสุโขทัย คำ 2 คำนี้คงจะมีความหมายเดียวกัน คือ "หนังสือ" หรือ "ข้อความที่เขียนด้วยตัวหนังสือ" การประสมคำไทยกับคำจากภาษาอื่นที่มีความหมายเดียว เพื่อสร้างเป็นคำใหม่ในภาษา เป็นกระบวนการที่มีในภาษาไท(ย)มานานแล้ว และจีนน่าจะเป็นภาษาต่างประเทศแรกๆ ที่ภาษาไทนำคำมาประสมกับคำไท (รายละเอียดเพิ่มเติมดู วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ พ.ศ.2550, "คัมภีร์เต๋า: หลักฐานชี้แหล่งกำเนิดของคนไท-ไทย")

ตัวอย่างคำประสมที่เกิดจากคำไทยและคำต่างประเทศที่มีความหมายเดียวกัน

1.	ไทย	+	เขมร		
	ใกล้		ชิด	⟶	ใกล้ชิด
2.	ไทย	+	เขมร		
	ซื่อ		ตรง	⟶	ซื่อตรง
3.	ไทย	+	อังกฤษ		
	เสื้อ		เชิร์ต	⟶	เสื้อเชิร์ต
4.	อังกฤษ	+	ไทย		
	สลัด		ผัก	⟶	สลัดผัก
5.	ไทย	+	จีน		
	ลาย		สือ	⟶	ลายสือ
6.	จีน	+	ไทย		
	ที่		ดิน	⟶	ที่ดิน

ในด้านความหมายเมื่อพิจารณาจากความหมายของคำว่า "ลาย" และ "สือ" ในภาษาถิ่นอื่นในตระกูลเดียวกันเป็นแนวทางแล้ว คำว่า "ลายสือ" ในศิลาจารึกพ่อขุนรามคำแหงก็น่าจะหมายถึง "หนังสือ" มากกว่า "ตัวอักษร" เพราะไม่มีคำว่า "ตัว" หน้าคำ "ลายสือ" ในจารึกพ่อขุนรามคำแหงเอง ก็มีการใช้คำ

"ตัว" ประสมกับคำอื่นอยู่ในคำว่า "ตัวเนื้อ ตัวปลา" ในด้านที่1 ดังนั้นการไม่ใช้คำว่า "ตัว" นำหน้าคำ "ลายสือ" ทั้ง 3 ครั้ง จึงน่าจะเป็นเพราะต้องการใช้คำว่า "ลายสือ" ไม่ใช่ "ตัวลายตัวสือ"

การใช้คำ "ตัว" ประสมกับคำ "ลายสือ" จำเป็นสำหรับการสร้างคำอีกคำหนึ่งเพื่อที่จะสื่อความว่า "ตัวอักษร" และเราสามารถเห็นความจำเป็นนี้ได้ชัดเจนในการแปลเรื่องลายสือไทในศิลาจารึกหลักที่ 1 นี้เอง ผู้แปลจำเป็นต้องเติมคำว่า ตัว ลงหน้าคำว่าอักษรไทยทั้ง 3 ครั้ง ดังใน

> " *....เมื่อก่อนไม่มีตัวหนังสือไทย พ.ศ. 1826 ปีมะแม พ่อขุนรามฯ ทรงดำริในพระทัย และใส่(ประดิษฐ์) ตัวหนังสือไทนี้ตัวหนังสือไทนี้จึงมีเพราะพระองค์ประดิษฐ์ขึ้น....*"
>
> (ผู้เขียนเน้นตัวดำเอง)

จากการอธิบายจารึกสมัยสุโขทัย ของศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ ณ นคร (พ.ศ.2547 หน้า77) คำว่า "ลายสือ" ในศิลาจารึกไม่มีคำว่า "ตัว" นำอยู่ข้างหน้า ทำให้เราต้องแปล "ลายสือ" เป็น "หนังสือ" เท่านั้น

> .... *เมื่อก่อนลายสือไทนี้ บ*
> *มี 1205 ศก ปีมะแม พ่อขุนรามคำแหงหาใคร่ใจ*
> *ในใจ แลใส่ลายสือไทนี้ ลายสือไทนี้จึ่งมี เพื่*
> *อ พ่อขุนผู้นั้นใส่ไว้ .....*

4. คำว่า "ใส่" กับ บริบทของการใช้คำในศิลาจารึกหลักที่ 1

ศิลาจารึกหลักที่1 ใช้คำว่า "ลายสือ" 3 ครั้ง และใช้คำกริยา "ใส่(ลายสือไท)" 2 ครั้ง คำว่า "ใส่" ก็เป็นคำมรดก (cognate) เช่นเดียวกับคำว่า "ลาย" และ "สือ" ภาษาถิ่นตระกูลไททั่วไปใช้ "ใส่" ในความหมายว่า "วางสิ่งหนึ่งลงไป/เข้าไปในอีกสิ่งหนึ่ง" การ "ใส่" อย่างเป็นรูปธรรมที่ภาษาถิ่นไทใช้ทั่วไปใช้เหมือนกัน มีคำว่า ใส่เสื้อ ใส่ฟืน ใส่ถ่าน ส่วนการ "ใส่" อย่างเป็นนามธรรมที่ใช้ใกล้เคียงกัน คือ คำว่า "ใส่ใจ" และที่ใช้ต่างกัน คือ "ใส่ชื่อ" ซึ่งภาษาไทในรัฐอัสสัม ประเทศอินเดียใช้หมายถึง "การตั้งชื่อ" การใช้คำว่า "ใส่"ทั้งหมดที่กล่าวมา ไม่มีความหมายว่า "ประดิษฐ์" อยู่เลย และไม่มีภาษาไทถิ่นใดใช้ "ใส่" ในความหมายว่า "ประดิษฐ์" เพราะในภาษาไททั่วไปมีคำว่า "สร้าง" และ "ก่อ" ที่สื่อความหมายว่า "ประดิษฐ์" ได้ ถ้าพ่อขุนรามคำแหงทรงมีพระประสงค์ที่จะสื่อความว่าพระองค์ทรง "ประดิษฐ์" อักษรไทขึ้น พระองค์คงจะทรงเลือกใช้คำใดคำหนึ่งใน 2 คำนี้ เพราะเป็นคำที่ใช้บ่อยในคำกลอนพื้นบ้านเกี่ยวกับการสร้างโลก สร้างดิน สร้างน้ำ สร้างบ้านเมือง ของคนจ้วง คนอาหม คนไทดำ ฯลฯ ซึ่งคงเป็นกลอนที่รู้จักกันดี

ตัวอย่างคำกลอนสร้างโลกของคนจ้วงจากหนังสือ Killing a Buffalo for the Ancestors โดย David Holm

.....

De daeuj cij seigaiq laj mbwn,	*He came to establish the World beneath the sky,*
***Cauh** laj fanh ndeu lingz bet bak bi,*	*He created it in ten thousand eight hundred years,*
***Cauh** la deih yaeng liengh,*	*He created the Earth below and it was finally perfect,*
***Cauh** la daen yaeng gvangq.*	*He created the earth below and it was finally broad.*

.....

David Holm ใช้สัญลักษณ์แทนเสียงที่แตกต่างจากข้อมูลอื่น ๆ ในตอนต้นของบทความ ในที่นี้ อักษรตัวสุดท้าย q z h ใช้บอกเสียงวรรณยุกต์ และ w ใช้แทนเสียง "อี" ส่วน c แทนเสียง "จ" ในภาษานี้เสียง "ก" กลายเป็นเสียง "จ" ในหลายคำ ในทำนองเดียวกับที่ "ปักกิ่ง" เป็น "เปจิง" คำว่า "ก่อ"คือคำแรกของบรรทัดที่ 2-4

ในหนังสือ Tai Ahoms And The Stars. Three Ritual Texts To Ward Off Danger แปลและอธิบายโดย B.J. Terwiel And Ranoo Wichasin มีตัวอย่างการใช้คำว่า "สร้าง" ในคำบรรยายขึ้นต้นตำราดาวกับการสะเดาะเคราะห์ หน้า 42-43 ผู้เขียนได้แก้ "ไฟ" เป็น "ฝาย" เพราะในที่นี้เป็นการสร้างเมืองไม่ใช่สร้างโลก

ยามเมื่อเลงดอนและแถนคำ
สร้างดินสร้างน้ำสร้างฝาย
สร้างเป่าออกฟ้าเขาก็
รังกันปองกันทุกกู้ข้อ

คำว่า "ใส่" เอง มีความหมายแฝงอยู่ว่าสิ่งที่จะนำมาใส่ต้องมีตัวตนอยู่ก่อนแล้ว ไม่ว่าจะเป็น "ซื่อ" ในคำว่า "ใส่ซื่อ" หรือเป็น "เสื้อ" ในคำว่า "ใส่เสื้อ" ในทำนองเดียวกัน ถ้าจะนำ "ลายสือไท" มาใส่ในศิลาจารึก "ลายสือไท" ก็ต้องเป็นสิ่งที่มีอยู่แล้ว ดังนั้นข้อความว่า *"...แลใส่ลายสือไทนี้ ลายสือไทนี้จึ่งมีเพื่อพ่อขุนผู้นั้นใส่ไว้"* จึงน่าจะแปลเป็น "...แลใส่หนังสือไทนี้ หนังสือไทนี้จึ่งมีเพราะพ่อขุน" จารึกพ่อขุนรามคำแหงนับเป็นจารึกหลักแรกที่เขียนด้วยภาษาไทย ก่อนหน้านั้นมีแต่จารึกภาษาอื่น อาทิ เขมร บาลี เท่านั้น สิ่งนี้น่าจะทำให้พ่อขุนรามคำแหง "ใคร่ใจ ในใจ" หรือ ต้องการจารึกเป็นภาษาไทบ้าง จากเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมดทำให้เห็นว่าการแปลคำกริยา "ใส่" เป็น "ประดิษฐ์" ขาดข้อมูลสนับสนุน และควรแปล "ใส่ลายสือไทนี้" ว่า "ใส่หนังสือไทยนี้" และตีความว่าเพราะพ่อขุนรามคำแหงให้ใส่หนังสือไทย จึงมีจารึกภาษาไทยเกิดขึ้น

หนังสือและเอกสารอ้างอิง

บรรจบ พันธุเมธา. 2509. กาเลหม่านไต. กรุงเทพฯ: สมาคมภาษาและหนังสือ.

_____. 2517 - 2518. "ไทย - ไท". สตรีสาร.

_____. เรื่องคนไท-ไทย สตรีสารฉบับ 36/44 วันที่ 29 มกราคม พ.ศ. 2527

_____. 2530. พจนานุกรมพ่าเก่ - ไทย - อังกฤษ.

ประเสริฐ ณ นคร. ดร. 2547. การอธิบายศิลาจารึกสมัยสุโขทัย. กรุงเทพฯ: โครงการกิตติเมธีสาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

เรณู วิชาศิลป์. 2539. พงศาวดารไทอาหม เล่ม2. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์. ดร. 2550. "ค้มภีร์เต๋า: หลักฐานชี้แหล่งกำเนิดของคนไท - ไทย" วารสารศิลปศาสตร์. ปีที่ 7 ฉบับที่ 1.

Ahom Buranji. 1985. Translated and edited by Rai Sahib Golap Chandra Barua. Guwahati: Spectrum Publications.

Đieu Chinh Nhim and Jean Donaldson. 1970. **Tai - Vietnamese-English Dictionary**. Saigon.

Gedney, William J. 1994. **Gedney's Southwestern Tai Dialects.** Ed. By Thomas John Hudak. Michigan Papers on South and Southeast Asia. No. 42. Center for South and South East Asia. The University of Michigan.

_____. **A Comparative Tai Wordlist.**

Holm, David. 2003. **Killing a Buffalo for the Ancestors.** Southeast Asia Publications. Center for Southeast Asian Studies. De Kalb: Northern Illinois University.

Li, Fang Kuei. 1977. **A Handbook of Comparative Tai.** The University Press of Hawaii. Hawaii.

Luo, Yong Xian. 1999. **A Dictionary of Dehong, Southwestern China.** Research School of Pacific and Asian Studies. Canberra: The Australian National University.

Manomaivibool, Prapin. 1975. **A Study of Sino - Thai Lexical Correspondences.** Ph.D. Thesis. University of Washington.

Mathews, R. H.. 1960. **Mathews' Chinese - English Dictionary.** American Edition. Harvard University Press. Massachusetts.

Saul, Janice E. and Nancy Freiberger Wilson. 1980. **Nung Grammar.** The Summer Institute of Linguistics and The University of Texas at Arlington.

Terwiel, B.J. and Ranoo Wichasin. 1992. **Tai Ahoms And The Stars. Three Ritual Texts To Ward Off Danger.** Southeast Asian Program. Cornell University, New York.